

Życie i potrzeby mieszkańców Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej

w świetle badań etnologów
cz.II

UNIVERSITY OF GDANSK

dr Katarzyna Linda-Grycza

Zakład Antropologii Kulturowej i Etnologii
Uniwersytetu Gdańskiego

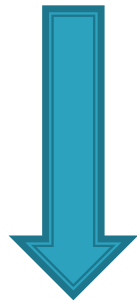
Etnolodzy – kim są, jak badają?

- ▶ Tradycyjne badania etnologiczne (etnografia z badań terenowych + literatura)
- ▶ Interesuje nas kultura ludzka – jak ludzie żyją, jak radzą sobie z codziennością, jak wykorzystują otoczenie, kim się czują (tożsamość)
- ▶ Cechy badań etnologicznych: pogłębiony charakter, skupienie na analizie jakościowej vs ilościowej (ona jako tło), skupienie na człowieku, małych społecznościach; etyka badań (anonimowość badanych – kodowanie spisanych wywiadów i cytowanie tylko z przypisanym kodem, wykorzystanie wyników tylko do deklarowanych gł. naukowych celów, proszenie o zgodę na nagrywanie itp.)

KTO?

Ludzie zaangażowani w projekt:

- ▶ Pracownicy PKPK
 - ▶ Etnolodzy

- ▶ Mieszkańcy PKPK

Etnolodzy zaangażowani w projekt

▶ Etap koncepcyjny:

- Małgorzata A. Charyton (PKPK), Tarzycjusz Buliński (UG)

▶ Etap realizacji i wstępnego opracowania

- Studenci-badacze z UG: Monika Gajdzińska, Aleksandra Chróścielewska, Marta Ulewicz, Piotr Kiedrowski, Natalia Gaffke, Agata Sikora, Magdalena Chmielewska, Emilia Opacka, Marcin Promiński, Przemysław Starkel
- Opieka: Małgorzata A. Charyton (PKPK), Tarzycjusz Buliński (UG)

▶ Etap transkrypcji

- Studenci-badacze z UG: Małgorzta Długosz, Martyna Werbicka, Andrzej Walenkiewicz, Maria Parzuchowska, Klaudia Przybyłka, Agata Tusk-Zawiślak, Weronika Wolska, Agata Senkowska, Katarzyna Szymkowiak, Sebastian Statkiewicz, Natalia Capelik-Muianga, Emilia Tuśnio
- Opieka: Katarzyna Linda-Grycza (UG)

▶ Etap opracowania i analizy

- Katarzyna Linda-Grycza (UG), Małgorzata A. Charyton (Moc Podlasia)

MIESZKAŃCY PUSZCZY, ICH ŻYCIE I POTRZEBY

»» NAJWAŻNIEJSZE ZAGADNIENIA

Najważniejsze zagadnienia

ŻYCIE W PUSZCZY

- ▶ MIESZKAŃCY PUSZCZY (Metryczka, dane statystyczne)
- ▶ WARUNKI ŻYCIA W PUSZCZY (pyt. 1.–1.5., 3.2.–3.3.)
- ▶ STRATEGIE PRZETRWANIA W PUSZCZY: PRACA I RODZINA (pyt. 2.–2.4., 3.–3.1., 4.–4.1.)
- ▶ KONTAKTY Z INNYMI: RELACJE Z WŁADZĄ I STOSUNEK DO GOŚCI (pyt. 5.–5.3., 6.–6.3.)

ŻYCIE NA TERENIE PARKU KRAJOBRAZOWEGO

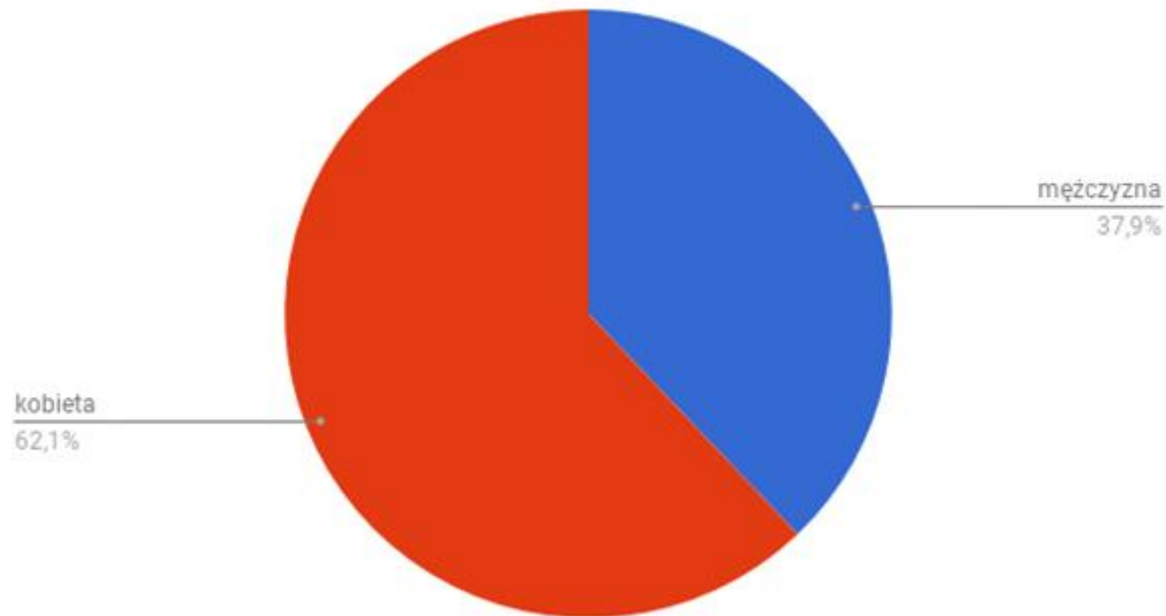
- ▶ ŚWIADOMOŚĆ ISTNIENIA PARKU (pyt. 7.–7.6., 8.)
- ▶ ŚWIADOMOŚĆ OGRANICZEŃ OBOWIĄZUJĄCYCH NA TERENIE PARKU (pyt. 9.–9.8.)
- ▶ SPOSOBY KOMUNIKOWANIA: KANAŁY INFORMACYJNE I ICH SKUTECZNOŚĆ (pyt. 10.–10.5.)
- ▶ OCENA ŻYCIA W PARKU: UTRUDNIENIA I KORZYŚCI (pyt. 12.–12.4., 13.–13.2., 15.)

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

▶ PŁEĆ:

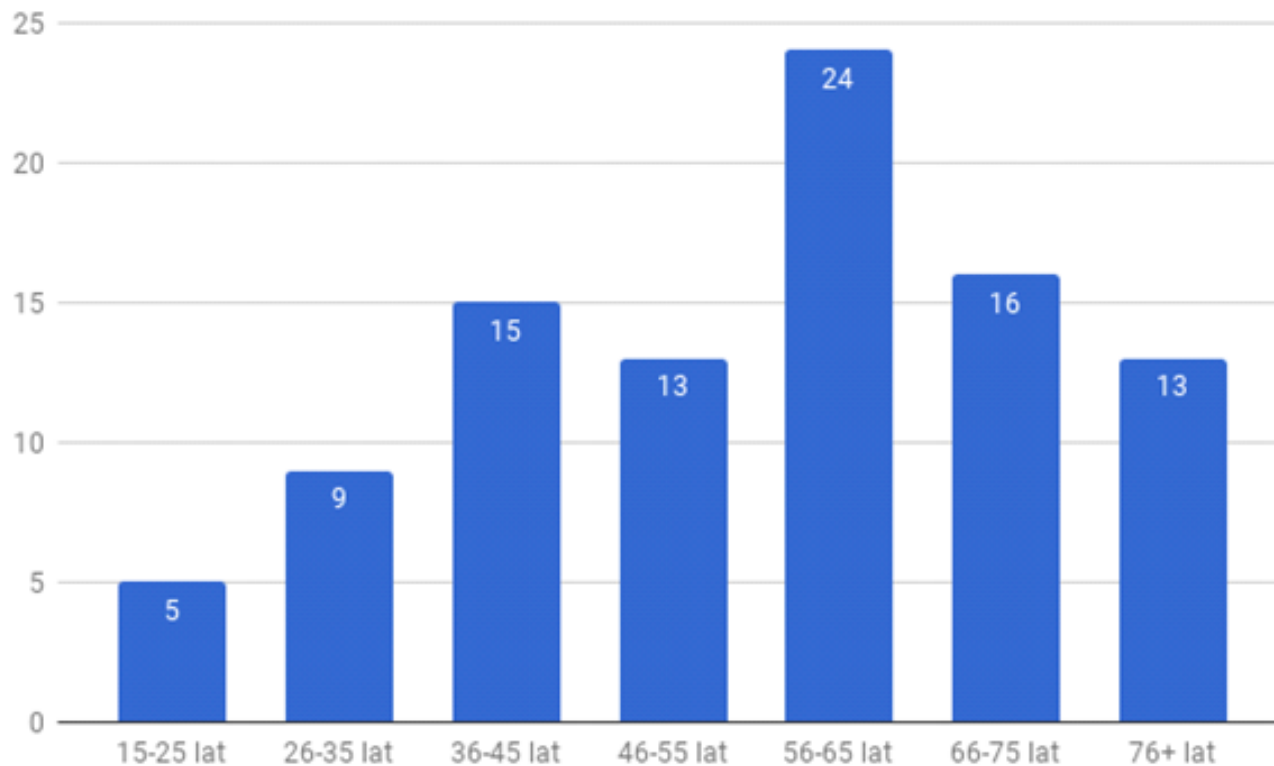
Płeć

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

▶ WIEK:

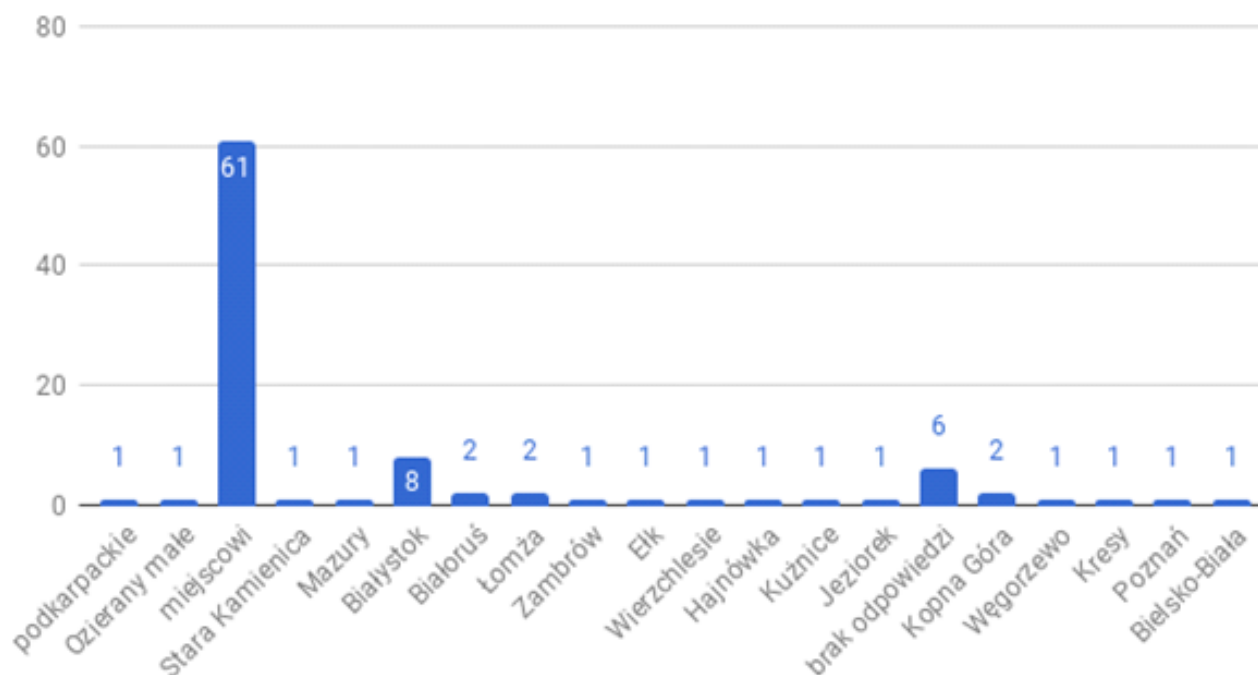

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

► ZAKORZENIENIE (POCHODZENIE RODZICÓW):

Pochodzenie matki

Miejscowe - 61 (ok. 64%)

Inne (Polska) - 17 (ok. 18%)

Białystok - 8 (ok. 8,5 %)

Inne (Białoruś/Kresy) - 3 (ok. 3%)

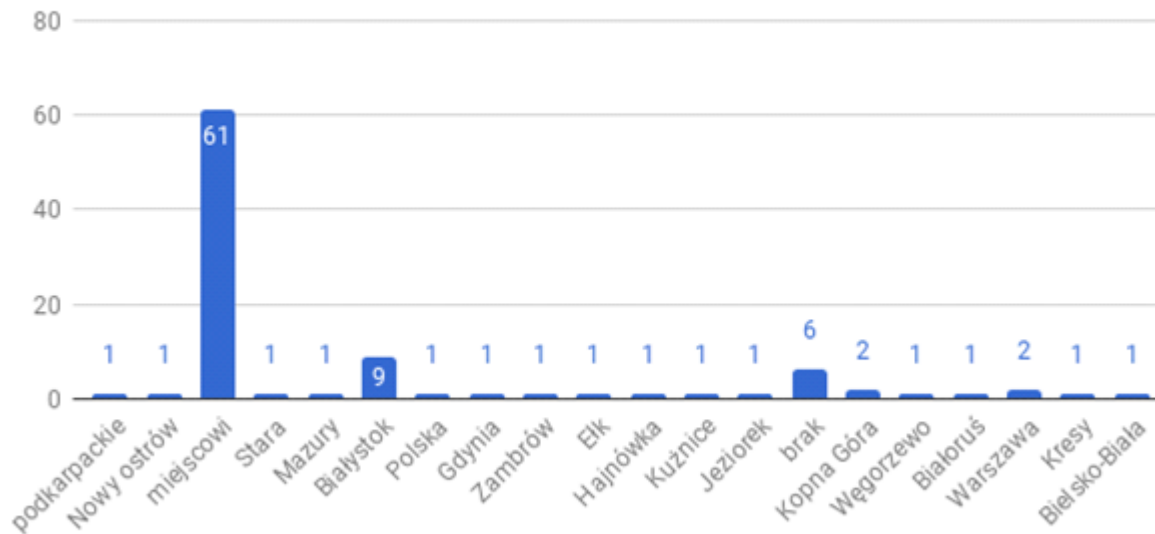
Brak odpowiedzi - 6 (ok. 6,5%)

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

► ZAKORZENIENIE (POCHODZENIE RODZICÓW):

Pochodzenie ojca

Miejscowe - 61 (ok. 64%)

Inne (Polska) - 17 (ok. 18%)

Białystok - 9 (ok. 9,5%)

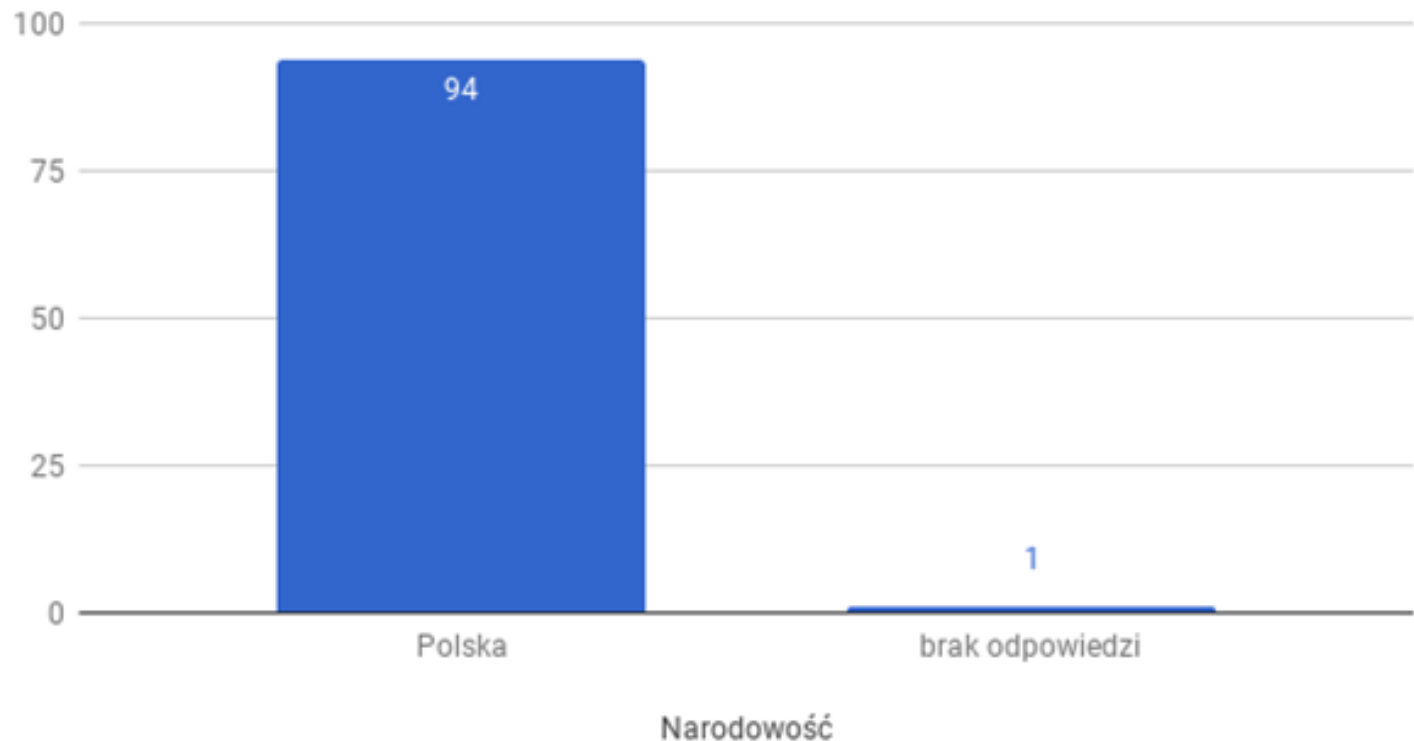
Inne (Białoruś/Kresy) - 2 (ok. 2%)

Brak odpowiedzi - 6 (ok. 6,5%)

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

▶ NARODOWOŚĆ

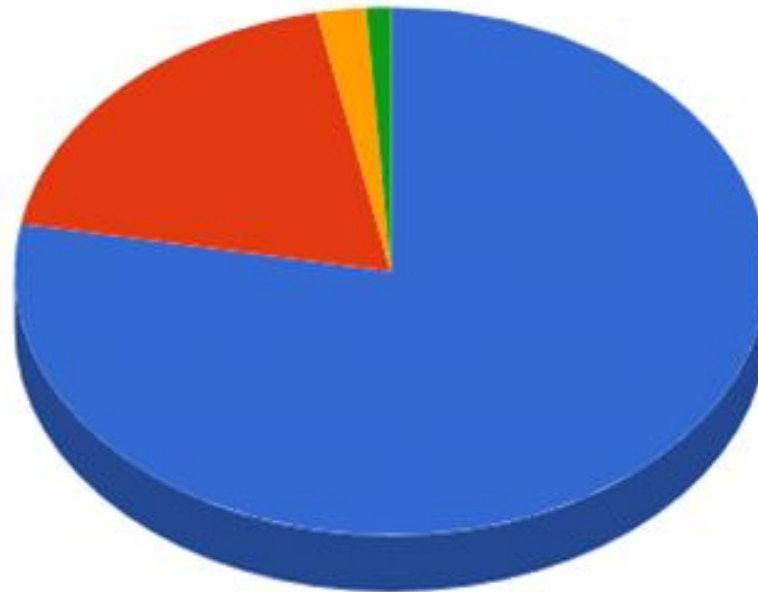

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

▶ WYZNANIE:

- katolickie 77,89%
- prawosławne 18,95%
- brak odpowiedzi 2,1%
- protestanckie 1,05%

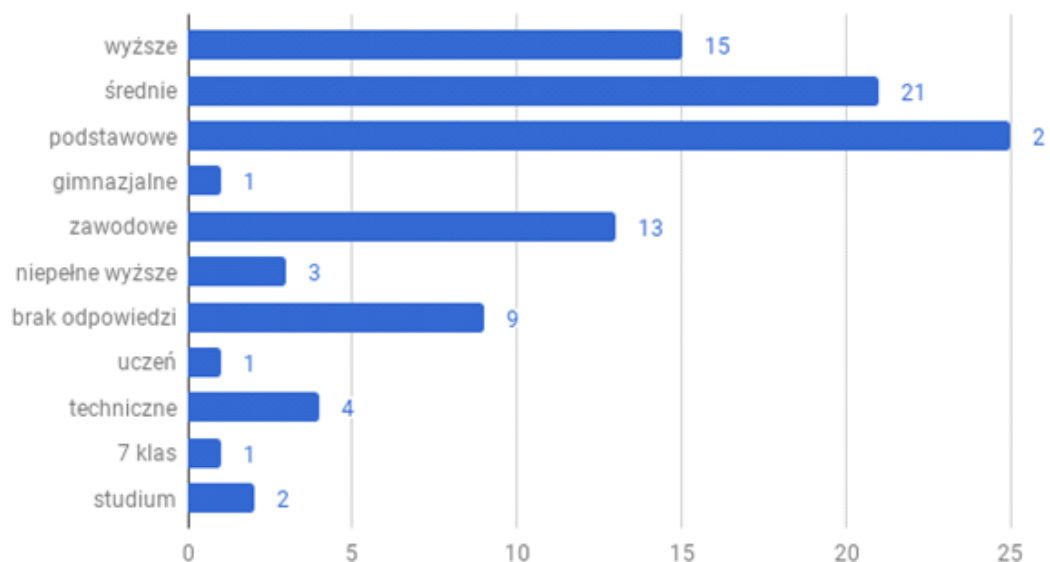

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

► WYKSZTAŁCENIE

Poziom wykształcenia

Podstawowe - 25 (ok. 26,5%)

Średnie - 21 (ok. 22%)

Wyższe - 15 (ok. 16%)

Zawodowe - 13 (ok. 14%)

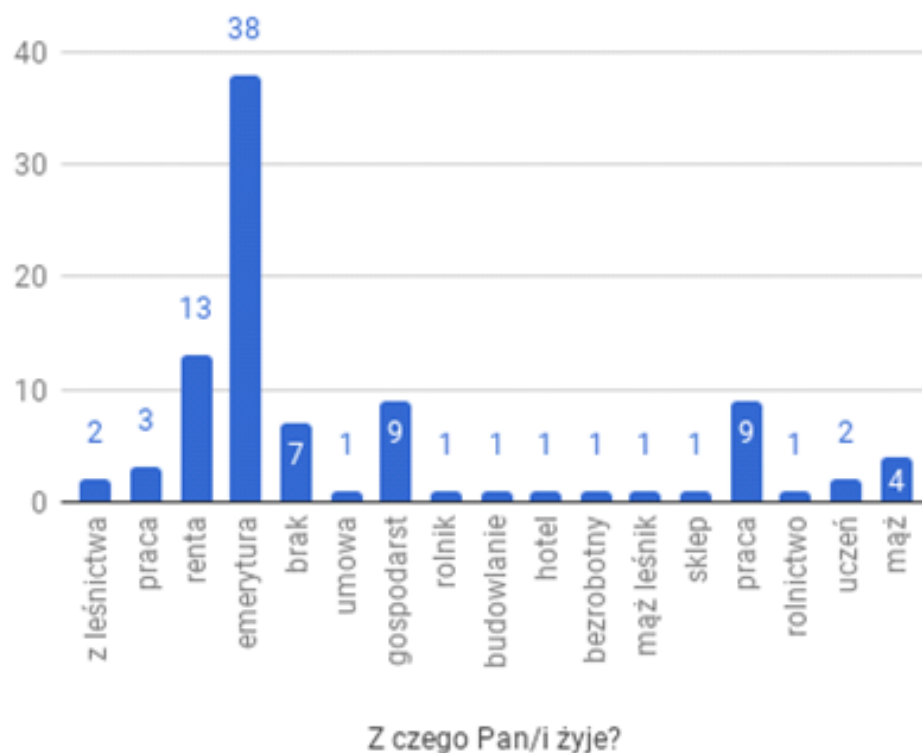
Inne - 12 (ok. 13%)

Brak odpowiedzi - 9 (ok. 9,5%)

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

▶ ZAWÓD (Z CZEGO ŻYJĄ?):

Zawód

Inne - 34 (ok. 36%)

Rolnik - 20 (ok. 21%)

Brak zawodu - 13 (ok. 14%)

Leśnik - 10 (ok. 10%)

Brak odpowiedzi - 18 (ok. 19%)

Emerytura - 38 (40%)

Praca - 18 (ok. 19%)

Renta - 13 (ok. 14%)

Gospodarstwo/rolnictwo - 11 (ok. 12%)

Brak pracy - 8 (ok. 8%)

Pensja członka rodziny - 5 (ok. 5%)

Uczeń - 2 (2%)

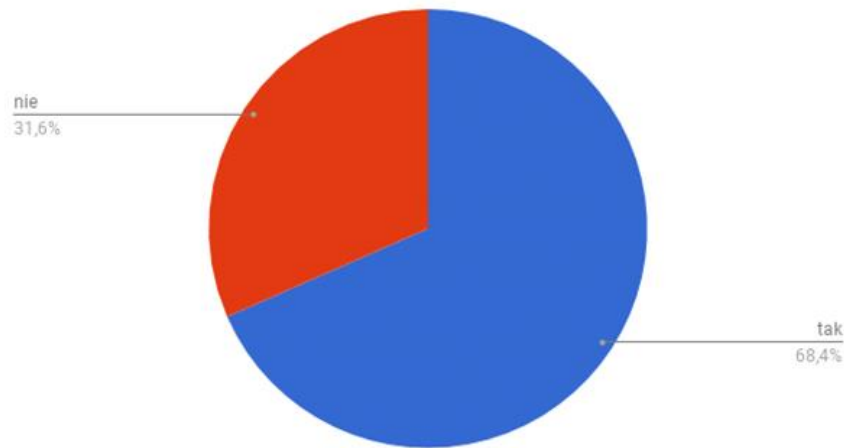

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

► MOBILNOŚĆ I SAMODZIELNOŚĆ...

Czy ma Pan/i samochód?

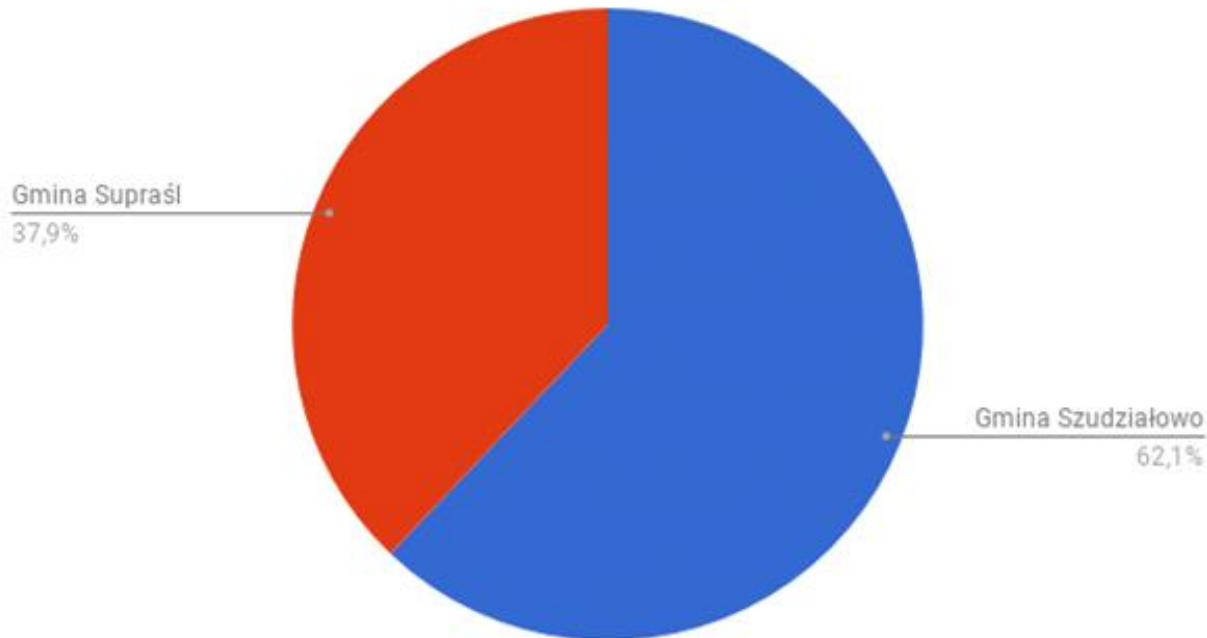

Mieszkańcy – kim są „statystycznie”

w świetle badań etnologów 2016

▶ GMINA

Grupa

PODSUMOWANIE + REKOMENDACJE

Potrzeby mieszkańców

- na co warto zwrócić uwagę?

Mieszkańcy:

- + zadowolenie z walorów zdrowotno-przyrodniczych miejsca, w którym mieszkają
- + relacje: doceniają kontakt z urzędnikami, nie przeszkadzają im turyści
- + orientacja w terenie: dobra, znajomość szlaków, turyści nie potrzebują wsparcia
- + korzystanie z lokalnych zasobów: runo leśne
- + zasady: starają się nie łamać zasad, choć - ważne - mieszkają im się one (co wolno, czego nie); mylą się mieszkańcom kompetencje różnych instytucji, wielu jest nieświadomych mieszkania na terenie PKPK

Niektóre problemy mieszkańców:

- **żywioty** pory roku i wyzwania z nimi związane, np. konsekwencje nawałnicy; zima i jej wyzwania (ogrzewanie, dojazd i in.)
- **media**: miejscowy brak zasięgu telefonu / Internetu
- **depopulacja** rejonu (brak pracy dla młodych, trudność w samodzielnym utrzymaniu się u osób starszych, nieznanymi możliwości wynikających z dofinansowań np. rozwoju agroturystyki)

Rekomendacje cz.1

CEL: zwiększenie wśród mieszkańców świadomości istnienia i sposobu działania PKPK, wzmocnienie współpracy i wypracowanie obustronnych korzyści.

JAK? – np. poprzez:

▶ Działania edukacyjne prowadzone na miejscu:

- dla miejscowych – – – > wychowanie nowego pokolenia świadomego walorów swego miejsca zamieszkania i chcącego tutaj pozostać („młodzi wyjeżdżają”)
- dla gości / turystów – – – > wzrost atrakcyjności pobytu w rejonie = większy potencjalny zysk z turystyki dla mieszkańców („Dlaczego wszyscy wiedzą o Białowieży, a o nas nie?”)

Rekomendacje cd.

▶ Działania informacyjne:

- wyjaśnianie zakresu kompetencji poszczególnych instytucji zw. z tym miejscem (PKPK, nadleśnictwo, gmina itd.);
- informowanie o nakazach i zakazach zw. z działaniami PKPK wraz z wyjaśnieniem ich celowości (rozumiem sens tych zakazów = więc staram się ich przestrzegać)
- informowanie mieszkańców o wolnych miejscach pracy – znani miejscowym pracownicy wzbudzają zaufanie, może to przyczynić się do wizji rejonu jako miejsca atrakcyjnego zarobkowo (jest praca!)

Rekomendacje cd.

▶ Działania integrujące:

- zachęcenie do współpracy osób starszych – inicjatywy międzypokoleniowe (np. młodzież – seniorzy) – – – > starsi: przekazują swoje dziedzictwo niematerialne oraz uzyskują pomoc przy pracach, którym nie mogą już podołać; młodszy: uczą się rozumieć i ugruntowują swoje korzenie (podstawa tożsamości lokalnej), ćwiczą się w postawie otwartości i szacunku dla innych poprzez wolontariat
- współpraca z miejscowymi placówkami oświatowymi (wspólne wychowanie nowego pokolenia świadomego walorów rejonu PKPK)
- rozpoznawanie i współpraca z lokalnymi wytwórcami (dobrze się sprzedających) produktów lokalnych np. żywności ekologicznej (ser, chleb, miód itp.); pomoc miejscowym w uzyskiwaniu informacji o możliwościach dofinansowania działalności agroturystycznej – – – > zarobek dla mieszkańców, rozszerza się potencjał turystyczny rejonu

Rekomendacje cd.

▶ Działania promujące i upowszechniające:

- regularne informowanie o bieżących działaniach parku na terenie parku (mieszkańcy, instytucje), by stać się dla mieszkańców i lokalnych instytucji oraz autorytetów **widzialnymi**
- uwzględnienie przy tym **innych kanałów komunikacji**, dostosowanych dla danej grupy docelowej np. wśród sołtysów sms-y zamiast maili
- przeznaczanie czasu i zdobywanie środków na przygotowanie i dystrybucję np. ulotek, plakatów

W powodzeniu produktu / przedmiotu / idei, równie ważną rolę, jak jego/jej użyteczność, funkcjonalność, czy walory np. estetyczne, odgrywa **bodziec emocjonalny** – czy budzi to nasze **pozytywne emocje**.

Donald Norman, University of California

»» Gratulujemy trzydziestu lat działalności i życzymy sukcesów i powodzenia w realizacji nowych wyzwań!

Dziękujemy!